WIKIPEDIA

Oeros

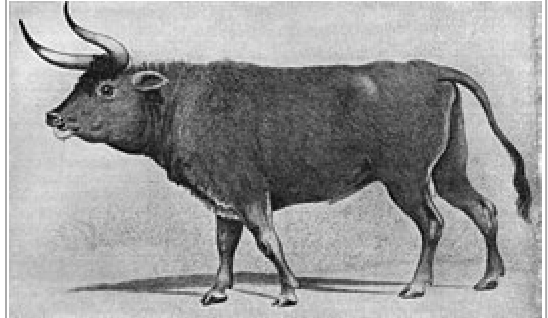
De **oeros** of het **oerrund** (*Bos primigenius primigenius*) is een uitgestorven rund. De tegenwoordige gedomesticeerde runderen stammen af van deze nominaatvorm van de soort.

Inhoud

Oeros

Status: Uitgestorven (1627)[1] (2008)

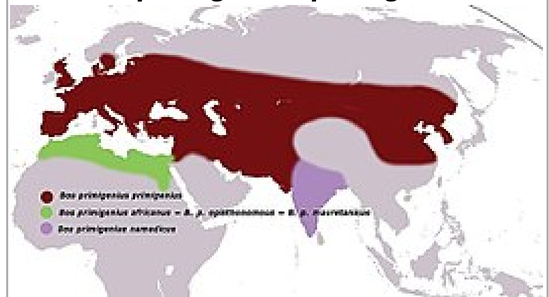
Tekening van een oeros.

Taxonomische indeling

Rijk:	Animalia (Dieren)
Stam:	Chordata (Chordadieren)
Klasse:	Mammalia (Zoogdieren)
Orde:	Artiodactyla (Evenhoevigen)
Familie:	Bovidae (Holhoornigen)
Geslacht:	*Bos*
Soort:	*Bos primigenius*

Ondersoort

Bos primigenius primigenius

Afbeeldingen op Wikimedia Commons

Oeros op Wikispecies

Portaal Biologie

Uiterlijk

Hoewel de tegenwoordige gedomesticeerde runderen van het oerrund afstammen, was het oerrund een stuk groter. De schofthoogte van een oerosstier was waarschijnlijk tussen de 160 en 185 cm en die van de oeroskoe rond de 150 cm. Een volwassen stier woog tot 1000 kg. Opvallend zijn de kleurverschillen tussen de stier en de koe. Koe en kalf waren roodbruin terwijl de stier zwartbruin tot zwart was, met een smalle lichte aalstreep over zijn rug en een witte ring om kin en neus. De hoorns van de oeros waren karakteristiek voor deze soort en stonden naar voren gericht en naar binnen gekromd. Ze waren tot ongeveer 80 cm lang. De vorm van de hoorn kon variëren, zowel wat betreft lengte, dikte, mate van kromming als de stand ten opzichte van het voorhoofd. De uiers van de koe waren klein en nauwelijks zichtbaar.

Leefgebied

De oeros leefde ooit in bijna heel Europa met uitzondering van Ierland en het noorden van Scandinavië. Ook een groot gedeelte van Azië en Afrika behoorde tot zijn leefgebied. Hij leefde waarschijnlijk vooral in en bij vochtige, moerasachtige gebieden: moerasbossen, rivierdalen, rivierdelta's en kwelders. Daarnaast kwam de oeros in Europa mogelijk ook voor in bossen op drogere gronden, maar dat lijkt meer de habitat van de wisent te zijn geweest.

Reconstructie van de oeros.

De stieren leefden apart van de kudde met koeien en kalveren. Wanneer de paartijd aanbrak, trokken de stieren naar de kuddes toe om de koeien te dekken. De paartijd viel ongeveer in de nazomer en de jongen werden laat in de lente geboren.

Voeding

De oeros at in voorjaar en zomer vooral kruiden en daarnaast bladeren van bomen en struiken. In de herfst bestond het dieet overwegend uit bladeren en boomvruchten (zoals eikels) en in de winter uit takjes en bast.

Geschiedenis

De oeros leefde vanaf de tweede helft van het Pleistoceen in Europa en was afkomstig uit India. Het rund verscheen ongeveer 700.000 jaar geleden in Spanje. In Duitsland zijn de oudste fossielen 275.000 jaar oud. Zowel de neanderthaler als de Europese vroege moderne mens joegen in de prehistorie op dit dier. De moderne mens schilderde al 10.000-20.000 jaar geleden in grotten de jacht op de oeros (en andere dieren). Ook uit het Oude Egypte zijn jachten op het rund bekend van bijvoorbeeld farao Ramses II in 1197-1165 v.Chr. De Romeinen probeerden de dieren levend te vangen voor arenagevechten. In latere tijden werd er ook op de oeros gejaagd omdat hij een bedreiging zou zijn voor de landbouw. Men neemt aan dat dit de reden is dat de dieren zijn uitgestorven.. In Europa verdween de oeros in de periode 1200–1400. In Litouwen en Polen heeft de oeros nog het langst bestaan. Men gaat ervan uit dat de laatste oeros in 1627 is gestorven in een klein koninklijk jachtreservaat, de Puszcza Jaktorowska, ongeveer 50 kilometer ten zuidwesten van Warschau. Vanwege haar zeer kleine omvang was de populatie hier al geruime tijd zeer kwetsbaar geweest. In Noord-Nederland verdwenen de laatste oerossen in de 7e eeuw.[2]

Er bestonden drie ondersoorten, *Bos primigenius namadicus* uit India, *Bos primigenius mauretanicus* uit Noord-Afrika en *Bos primigenius primigenius* uit Europa en het Midden-Oosten. Alleen *B. p. primigenius* heeft tot relatief recente tijden geleefd.

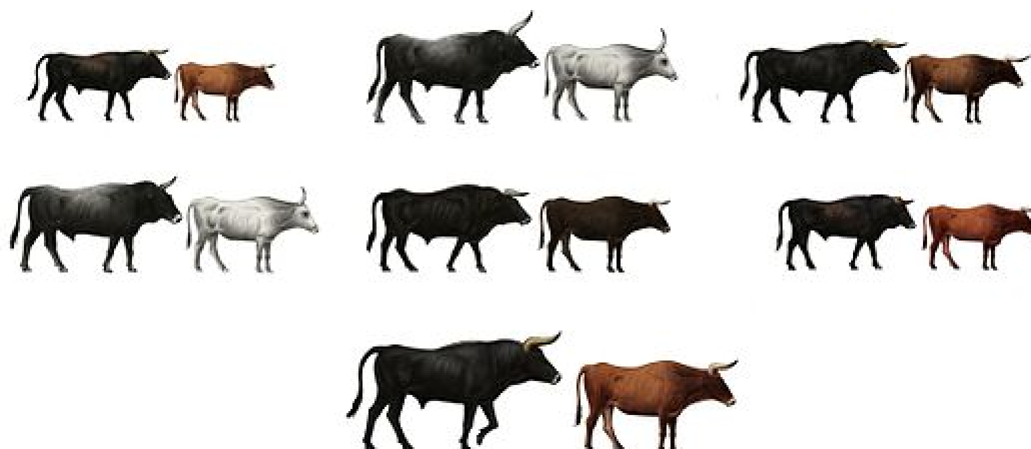
Heckrund en andere oerosachtige runderen

Kruising stier „Manolo Uno“ (Maremmana × Pajuna) van het Nederlandse Tauros Programma (→Duitse WP).

De Duitse broers Lutz en Heinz Heck hebben in de jaren twintig en dertig getracht om de oeros terug te fokken, uitgaande van enkele primitieve en oorspronkelijk geachte runderrassen. Bij dit door de nazi's (in het bijzonder door Hermann Göring) gesteunde fokprogramma is niet alleen gekeken naar het uiterlijk, maar ook naar de mate waarin de dieren bestand zijn tegen het leven in de vrije natuur, behendigheid en alertheid. Ook agressiviteit was een gewenst kenmerk. Het resultaat, het Heckrund, lijkt waarschijnlijk echter minder op de oeros dan het huidige Spaanse vechtrund. Dit vechtrund zou de meeste gelijkenis tonen met de oeros wat betreft de vachtkleur en de stand van de horens. De hoornvorm en de lichaamsgrootte van het Heckrund wijken af van die van de oeros. Ook vinden we bij Heckrunderen nog vaak recessieve kenmerken afkomstig van tijdens de fok gebruikte gedomesticeerde Europese runderrassen, zoals vlekpatronen, die bij een nieuwe generatie plotseling zichtbaar kunnen worden.

Aan het eind van de 20e en het begin van de 21e eeuw zijn wederom pogingen gedaan oerosachtige runderen te fokken (Taurusrund (Duitsland, sinds 1996), Taurosrund (Nederland, sinds 2008),[3][4] Uruzrund (Nederland, sinds 2014), Auerrund (Duitsland, sinds 2015)[5]), waarbij onder meer gebruik is gemaakt van Spaanse en Schotse runderrassen. Deze nieuwe oeros zou meer op de oude oeros moeten lijken dan het Heckrund en geschikt moeten zijn voor diverse Europese natuurreservaten. Bij sommige fokprogramma's was het doel bovendien een minder voor mensen gevaarlijk ras te krijgen dan het Heckrund.

De grondleggers van het TaurOs Project. Bovenste rij van links naar rechts: Limia, Maremmana primitivo, Maronesa. Onderste rij: Podolica, Sayaguesa, Pajuna. Hieronder het fenotypische en ecologische fokdoel, de oerossen.

Zie ook

- Lijst van fossiele zoogdieren
- Uruz (Germaans teken in het Futhark, waaruit de hedendaagse benaming is voortgekomen)
- Wisent

Bronnen, noten en/of referenties

- International Commission on Zoological Nomenclature. 2003. Opinion 2027 (Case 3010). Usage of 17 specific names based on wild species which are pre-dated by or contemporary with those based on domestic animals (Lepidoptera, Osteichthyes, Mammalia): conserved. Bull.Zool.Nomencl., 60:81-84.
- Vuure, C. van. 2003. De Oeros - Het spoor terug. Wetenschapswinkel Wageningen UR, Wageningen. ISBN 9789062244386
- RUG over de Oeros in Nederland (http://www.rug.nl/news/2008/12/oeros)

1. (en) Oeros op de IUCN Red List of Threatened Species (http://apiv3.iucnredlist.org/api/v3/taxonredirect/136721).
2. de recentst gedateerde vondsten zijn van rond het jaar 600.
3. Stichting Taurus: "Runderrassen. Tauros." (http://www.stichtingtaurus.nl/wilde-grazers/runderrassen/)
4. (en) The Tauros Programme (http://www.taurosprogramme.com/tauros-organization/)
5. (de) Auerrindprojekt. (https://auerrind.wordpress.com/)

Zie de categorie ***Oeros*** van Wikimedia Commons voor mediabestanden over dit onderwerp.